

впровадження інновацій, створення бізнес-центрів тощо. Все це створює сприятливі умови для успішного ведення підприємницької діяльності.

Економіка будь-якої країни не може успішно розвиватись, якщо держава не створить належних для цього умов і найбільший ефект досягається на основі співробітництва, взаєморозумінні при розв'язанні існуючих проблем. Держава створює загальноекономічні, правові та соціальні умови, що забезпечують нормальне функціонування підприємництва. Вона визначає та впроваджує правила бізнесу, видає законодавчі та нормативні акти, слідкує за дотриманням етико-правових норм ведення бізнесу, захищає права власності та свободи господарської діяльності. Крім того, держава здійснює кредитування, гарантування позик, страхування. На законодавчому рівні держава забезпечує свободу конкуренції та захищає споживачів від виявів недобросовісної конкуренції. В свою чергу, підприємницькі структури повинні дотримуватись державних засобів, спрямованих на регулювання ринкових відносин та вміти застосовувати розроблені законодавчі акти [3].

Характеризуючи державне регулювання України в сучасних умовах, треба визначити, що основний центр уваги все більш переміщується до того щоб держава брала активну участь в господарсько-організаційному регулюванні виробництва як важливої сфери економіки. Саме від того, які умови створить держава для розвитку підприємництва, буде залежати ступінь активності підприємців та ступінь залучення інвестицій.

Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності зумовлена певним комплексом економічних конфліктів та вад, які виникають в умовах слабо контрольованої та некоординованої діяльності підприємств у межах вільної конкуренції, тобто в умовах економічної кризи, появи монополістичних тенденцій, нерівномірного розвитку продуктивних сил, відсутності соціальної захищеності тощо [4].

Отже, державне регулювання підприємницької діяльності здійснюється за допомогою як прямих так і непрямих методів. Тобто, застосування адміністративних заходів, юридичних норм так і використання різних економічних важелів, а саме встановлення податків, мита, цін, пільг. Держава підтримує конкуренцію між підприємцями, бореться з недобросовісною конкуренцією, зі зловживанням монополістичним становищем великих підприємств на ринку, з дискримінацією суб'єктів господарювання, захищає право на інтелектуальну власність та права споживачів.

УДК 332.3

Олена СТАШУК

Галицький фаховий коледж

імені В'ячеслава Чорновола, м. Тернопіль

Науковий керівник: **Оксана ВАВРИЧУК**,

спеціаліст вищої категорії, старший викладач

ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У 2011 році Кабінет Міністрів України видав Розпорядження «Про затвердження плану дій з проведення земельної реформи та створення прозорого ринку земель сільськогосподарського призначення», яке дало початок для земельної реформи в Україні, що тривала понад 10 років і включала прийняття нових законодавчих актів, мораторію на землю та довгоочікуване відкриття ринку землі у 2021 році. Після повномасштабного вторгнення росії на територію України законодавці прийняли Закон №2247-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану» [1].

Отже, що дозволено, а що заборонено? Під час воєнного стану в Україні діє заборона на безоплатну передачу земель державної та комунальної власності в особисту власність, а також заборона на отримання дозволів на розроблення документації землеустрою з метою такої передачі. Фактично у довоєнний час громадяни України мали право на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності (порядок такої

передачі закріплено у ст. 118 Земельного кодексу України). Під час дії воєнного стану в Україні формування земельних ділянок у межах безоплатної приватизації, а саме визначення їх площі, меж та реєстрація в державному земельному кадастрі, забороняється згідно із чинним законодавством. Проте є винятки. Безоплатна передача землі дозволяється під час передачі земельних ділянок у приватну власність власникам об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), що розташовані на таких земельних ділянках [1].

Воєнний стан суттєво вплинув на реалізацію права власності та оренди земельних ділянок в Україні. У зв'язку з бойовими діями, окупацією окремих територій та необхідністю забезпечення обороноздатності держави, були запроваджені особливі механізми регулювання земельних правовідносин.

Зокрема, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення умов продовольчої безпеки в період воєнного стану» [2]. Було передбачено спрощення процедури поновлення договорів оренди землі. Так, на період дії воєнного стану дозволено автоматичне продовження договорів оренди без укладання додаткових угод, що забезпечує безперервність користування землею агровиробниками. Крім того, на частину територій введено мораторій на відчуження земель – тобто заборонено продаж, дарування або інші форми відчуження земельних ділянок, зокрема сільськогосподарського призначення. Це пов'язано із загрозою спекуляції, втрати державного контролю над земельними ресурсами та необхідністю стабілізації ринку землі.

Війна на території України завдала значних збитків не лише інфраструктурі та населенню, а й земельному фонду держави. Значна частина сільськогосподарських, лісових та інших категорій земель зазнала руйнувань, мінування, хімічного забруднення або тимчасово перебуває під окупацією. Одним з ключових завдань держави у цій сфері є оцінка та відшкодування завданих збитків. Законодавством передбачено можливість компенсації за пошкоджені або знищені земельні ділянки, зокрема шляхом стягнення коштів з країни-агресора у міжнародних судах. Також діють внутрішні механізми, які дозволяють фіксувати факт пошкодження земель та обраховувати розмір завданої шкоди. Поряд з цим постає проблема екологічної безпеки. Землі, що піддалися вибухам, пожежам, хімічному забрудненню або перебувають під мінною небезпекою, втрачають свою господарську цінність та становлять загрозу для здоров'я людей. Для їх реабілітації необхідно здійснювати заходи з розмінування, очищення ґрунтів та рекультивациі.

Держава також активізувала роботу щодо моніторингу та охорони земельних ресурсів. Зокрема, проводяться геодезичні, ґрунтово-екологічні обстеження, а також фіксуються екологічні злочини, скоєні внаслідок агресії. Ключову роль у цьому відіграють органи місцевого самоврядування, Держгеокадастр, Держекоінспекція, а також міжнародні організації, які долучаються до оцінки збитків і відновлення довкілля.

На нашу думку, незважаючи на воєнні обмеження, ключові елементи земельної реформи залишаються чинними: продовжується підтримка малого та середнього агробізнесу, зберігається орендне землекористування, триває цифровізація земельного кадастру. Держава адаптує законодавство до умов війни, запроваджуючи тимчасові механізми захисту прав власників та орендарів, спрощення процедур і контроль за незаконним відчуженням землі. Після завершення воєнних дій важливими завданнями стануть відновлення пошкоджених та забруднених земель, вдосконалення системи відшкодування збитків, а також перегляд підходів до сталого землекористування. Земельна реформа має трансформуватися з урахуванням воєнного досвіду, зберігаючи баланс між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та національною безпекою.

Проте, попри всі труднощі, Україна продовжує поступову трансформацію земельних відносин. Держава вживає заходів для захисту прав орендарів та власників землі, запроваджує спрощені процедури для продовження договорів оренди, а також розробляє механізми фіксації й відшкодування збитків, завданих агресією. Це дозволяє зберігати функціонування сільського господарства в умовах війни та запобігати економічному колапсу на селі. Важливою складовою реформи в умовах війни стала цифровізація земельної сфери,

зокрема використання електронного кадастру та онлайн-сервісів для управління землею. Це не лише забезпечує прозорість процесів, а й мінімізує корупційні ризики.

Список використаних джерел

1. Земельні відносини в умовах воєнного стану. URL: <https://mezhova.otg.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/zemelni-vidnosyny-v-umovakh-voiennoho-stanu> (дата звернення до ресурсу: 04.04.2025 року).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення умов продовольчої безпеки в період воєнного стану: Закон України від 24 березня 2022 р. № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text> (дата звернення до ресурсу: 05.04.2025 року).

УДК 330.4, 364.3

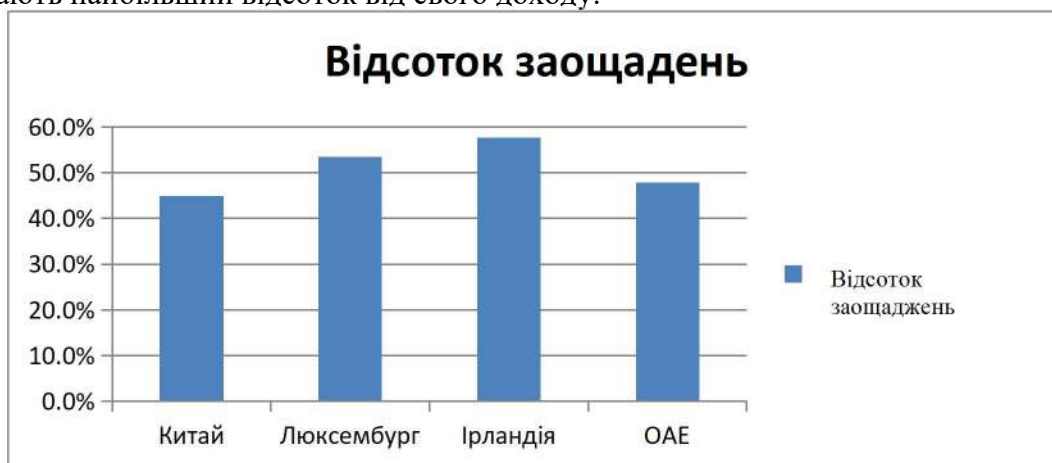
Олена СТРУНЬ

Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі, м. Тернопіль
Науковий керівник: **ОЛЬГА ДРЮЧЕНКО**,
викладач математики, спеціаліст вищої
категорії

ФОРМУЛА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ НАКОПИЧУВАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

В зв'язку з економічним становищем в Україні, виникає гостре питання про можливу відсутність пенсій в майбутніх покоління. Крім того проблема соціального захисту нікуди не зникає. А якщо порівняти рівень життя українців з рівнем життя людей за кордоном, то картина зовсім не втішна. Чому у нас так багато людей похилого віку знаходяться за межею бідності? Чи багато наших співвітчизників, котрі вийшли на заслужений відпочинок, можна зустріти на закордонних курортах? Чи ви бачили дідусів і бабусь у кафе або інших розважальних закладах? Чому у нас такий високий рівень смертності порівняно з народжуваністю? На ці, та багато інших питань можна знайти відповідь, порівнявши спосіб життя і рівень фінансової грамотності у країнах Європи та Америки. Переглянути відношення до грошей у Японії та Китаї! Адже вирішення цієї проблеми займає одне з першочергових завдань після Перемоги.

На сьогоднішній день в США майже 80 % , в Європі - 90 % , а в Японії майже кожна доросла людина (99 %) використовує накопичувальне страхування життя. На сім'ю мають від 2-3 до 10-15 полісів. Звичайно, тут не менш важливий рівень доходу, але це далеко не єдиний фактор, який робить нації більш ощадливими, а як результат - багатими. За статистикою, найбільш ощадливими є не ті, хто відкладає найвищу суму, а ті люди, які відкладають найбільший відсоток від свого доходу.

Таблиця 1. Відсоток заощаджень у різних країнах [1]